

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 05.08.2014, sp. zn. 4 To 45/2014, ECLI:CZ:VSPH:2014:4.TO.45.2014.1

Číslo: 45/2016

Právní věta: Zajištění nároku poškozeného podle § 47 tr. ř. na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem spáchaným jedním z manželů za trvání manželství nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného takovým trestným činem je možné i na majetku patřícím do společného jmění manželů (č. 23/1978 Sb. rozh. tr.). Zajištění nároku poškozeného podle § 47 tr. ř. je možné i na majetku, jehož je obviněný podílovým spoluvlastníkem (č. 43/1977 Sb. rozh. tr.). V takovém případě však lze zajistit pouze spoluvlastnický podíl obviněného, což musí být vyjádřeno ve výroku usnesení o zajištění.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 05.08.2014

Spisová značka: 4 To 45/2014

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zajištění nároku poškozeného

Předpisy: § 47 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze z podnětu stížností obžalovaného J. V. a jeho manželky M. V. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 6. 2014, č. j. 46 T 21/2013-23166, napadené usnesení zrušil a podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. nově rozhodl podle § 47 odst. 1, 2 tr. ř. o návrhu poškozeného na zajištění majetku obviněného J. V. (výrokem pod bodem I.), o zákazu s věcmi uvedenými ve výroku pod bodem I. nakládat, převádět na někoho jiného nebo je jakkoli zatížit (výrokem pod bodem II.) a uložil obviněnému, aby soudu do 15 dnů od oznámení tohoto usnesení sdělil, zda a kdo má k věcem uvedeným ve výroku pod bodem I. předkupní nebo jiné právo (výrokem pod bodem III.).

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Napadeným usnesením rozhodl Městský soud v Praze na návrh poškozené České republiky – Úřadu vlády České republiky podle § 47 odst. 1, 2 tr. ř. o zajištění věcí shora uvedených a dále finančních prostředků na účtu vedeném F. bankou, a. s., ovšem s tím, že u položek sub. 1. až 3. byly zajištěny celé nemovitosti, ačkoliv je obžalovaný pouze jejich podílovým spoluvlastníkem.

II. Stížnost

2. Proti tomuto usnesení podali v zákonné lhůtě stížnost obžalovaný J. V. a jeho manželka M. V.

3. Obžalovaný J. V. ve stížnosti odůvodněné prostřednictvím obhájce namítl, že nebyly splněny zákonné podmínky pro vydání napadeného usnesení, zejména není dána důvodná obava, že uspokojení nároku poškozeného na náhradu škody bude mařeno nebo ztěžováno. Tuto obavu odůvodnil Městský soud pouze tím, že obžalovaný dne 8. 11. 2013 prodal svůj obchodní podíl ve společnosti P. spol. s r. o. a svůj podíl prodala i jeho manželka, avšak soud neposuzoval tento krok v kontextu daného případu a dalších informací o majetku obžalovaného. K prodeji podílů došlo vzhledem k věku a zdravotnímu stavu obžalovaného a jeho manželky i ke složitosti podnikání v daném oboru. O tom, že prodej neměl souvislost s trestním řízením, svědčí i transparentní (včetně ceny) prodej podílů, a to jejich největšímu konkurentovi na trhu. Obžalovaný je kromě toho se svou manželkou vlastníkem většího počtu nemovitostí, které nezczizil, naopak svůj majetek zhodnocoval. Dále soud nezohlednil ani aktuální stav trestního řízení z hlediska pravděpodobnosti toho, že bude obžalovanému uloženo nahradit poškozenému škodu. Obžaloba je totiž opřena v podstatě výlučně o jediný znalecký posudek, který pravděpodobně neobstojí. Navíc zajištěním i majetku patřícím i manželce obžalovaného došlo k existenčnímu ohrožení obžalovaného a jeho manželky, protože byly zablokovány veškeré jejich finanční prostředky. Soud navíc zajistil i veškeré finanční prostředky na účtech náležejících manželce obžalovaného, aniž by jakkoli zkoumal, zda se jedná o finanční prostředky patřící do společného jmění manželů, nebo zda jde o výlučné prostředky náležející manželce obžalovaného. Stěžovatel uzavřel, že napadené usnesení je naprosto nepřiměřené okolnostem případu, a navrhl, aby je odvolací soud zrušil a buď vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu rozhodování, anebo aby sám rozhodl o zamítnutí návrhu. V doplnění odůvodnění stížnosti uvedl, že o nesprávnosti postupu soudu svědčí i skutečnost, že pod body 1.-3. výroku byly zajištěny celá bytová jednotka, celý bytový dům a celý pozemek, přestože i z výpisu z katastru nemovitostí je patrné, že uvedenou bytovou jednotku nevlastní obžalovaný se svou manželkou v SJM, ale spoluvlastnický podíl na této nemovitosti nabyli v roce 2005 každý z nich darem, a je tedy v jejich výlučném vlastnictví. Ohledně majetku ve výlučném vlastnictví manželky obžalovaného zajištění být provedeno rozhodně nemůže. Zajištění celého bytového domu pak postihuje všechny spoluvlastníky domu a pozemku pod ním.

4. Manželka obžalovaného M. V. v odůvodnění stížnosti odkázala na argumenty uvedené ve stížnosti obžalovaného J. V., přičemž zdůraznila, že byl zajištěn i majetek, který se nachází v jejím výlučném vlastnictví, byly zablokovány i účty vedené na její osobu, na kterých se kromě prostředků náležejících do společného jmění manželů nacházejí i prostředky, které jsou v jejím výlučném vlastnictví. Soud však paušálně zajistil vše, čímž porušil ústavně zaručená práva stěžovatelů, kteří tak zůstali bez finančních prostředků. I tato stěžovatelka poukázala na pochybení při zajištění celých nemovitostí sub. 1.-3. napadeného usnesení a navrhla, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a buď vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu rozhodování, anebo aby sám rozhodl o zamítnutí návrhu.

III. Důvodnost stížnosti

5. Vrchní soud v Praze z podnětu podaných stížností přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které mu předcházelo, a zjistil, že stížnosti jsou důvodné jen částečně.

6. Městský soud v Praze odůvodněně vycházel z toho, že v posuzované trestní věci byla dne 19. 12. 2013 podána obžaloba na dvanáct obviněných a tato obžaloba je založena na zjištění, že obžalovaní PhDr. J. H. jako náměstkyně místopředsedy vlády pro evropské záležitosti a ředitelka Sekce pro

předsednictví ČR v Radě EU Úřadu vlády ČR, Ing. Mgr. R. K. jako ředitel odboru logistiky a organizace Úřadu vlády ČR a Mgr. D. M. jako ředitel odboru rozpočtu a veřejných zakázek Úřadu vlády ČR učinili sérii kroků podrobně popsanych ve výroku obžaloby, čímž docílili toho, že veřejná zakázka na provozování audiovizuálních celků a poskytnutí souvisejících služeb potřebných pro zajištění akcí konaných v rámci předsednictví ČR v Radě EU v I. polovině roku 2009 byla Úřadem vlády ČR v rámci jednacího řízení bez uveřejnění přidělena společnosti P., spol. s r. o., a následně akceptovali a přistoupili na takové smluvní podmínky, v důsledku čehož měl Úřad vlády ČR jako objednatel ve smluvním vztahu s dodavatelem, společností P., spol. s r. o., sjednány krajně nevýhodné cenové podmínky umožňující dodavateli fakticky si jednostranně a neomezeně diktovat a stanovovat ceny za poskytování služeb souvisejících s provozem audiovizuální techniky. Při plnění a realizaci smlouvy pak tito tři obžalovaní nezabezpečili dostatečné kontrolní mechanismy umožňující zamezit tomu, aby za Úřad vlády ČR byly dodavateli, společnosti P., spol. s r. o., poskytovány úhrady i za taková fakturovaná plnění, která ve skutečnosti buď vůbec neproběhla, nebo která s předmětem rámcové smlouvy týkající se zajištění předsednictví ČR v Radě EU vůbec nesouvisela, a tolerovali stav, kdy ve vztahu k takto neoprávněně fakturovaným plněním neproběhla žádná relevantní fyzická kontrola ani nebyl k dispozici žádný reálně ověřený poznatek o oprávněnosti fakturování takovýchto plnění. Naopak obžalovaný Ing. Mgr. R. K. svými podpisy plně akceptoval předkládané nabídky a vydával souhlasy se správností účtovaných cen, obžalovaný Mgr. D. M. neučinil žádná opatření k tomu, aby takovéto podmínky sjednané v rámcové smlouvě zejména ve vztahu k údajům o ceně byly dostatečně upraveny, a obžalovaná PhDr. J. H. jako bezprostřední nadřízená obou těchto obžalovaných nezjedнала nápravu uvedených pochybení a jako příkazce operace vydávala souhlasy s proplacením částek účtovaných společností P., spol. s r. o. V důsledku všech těchto jednání obžalovaných byla v částce ve výši nejméně 388 356 677,57 Kč vyplacena Úřadem vlády ČR úhrada i za taková fakturovaná plnění, která ve skutečnosti vůbec nebyla provedena nebo se zakázkou předsednictví ČR v Radě EU vůbec nesouvisela, čímž tak byla České republice způsobena škoda ve výši nejméně 388 356 677,57 Kč. Tímto jednáním měli obžalovaní PhDr. J. H. a Ing. Mgr. R. K. spáchat ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. jednak trestný čin pletich při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 128a odst. 1, odst. 2 písm. a), b) tr. zák., jednak pokračující trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), c), odst. 2 písm. a), c) tr. zák., jednak pokračující trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák., a obžalovaný Mgr. D. M. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. jednak pokračující trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), c), odst. 2 písm. a), c) tr. zák., jednak pokračující trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák. Obžalovaný J. V. jako jednatel společnosti P., spol. s r. o., a V. M. jako jednatel společnosti N. C., s. r. o., která byla na základě rámcové smlouvy ze dne 3. 9. 2008 uzavřené se společností P., spol. s r. o., hlavním subdodavatelem pro tuto společnost, byli vedeni společným záměrem vylákat od Úřadu vlády ČR neoprávněně vyplacení peněžního plnění i za takové činnosti, které pro tohoto objednatele v rámci předmětné veřejné zakázky předsednictví ČR v Radě EU ve skutečnosti vůbec neprovedli ani nezabezpečili nebo které s předmětnou veřejnou zakázkou předsednictví ČR v Radě EU ve skutečnosti vůbec nesouvisely. Takto obžalovaný J. V. předkládal jménem společnosti P., spol. s r. o. objednateli, Úřadu vlády ČR, k vyúčtování i takové faktury, jejichž údajné provedení mělo být zabezpečeno subdodavatelem, společností N. C., s. r. o., ačkoli vykazované činnosti ve skutečnosti vůbec nebyly provedeny nebo vůbec nesouvisely s předmětnou zakázkou předsednictví ČR v Radě EU, a nechával si zcela účelově předkládat nabídky a následně faktury od obžalovaného V. M. Ten dodatečně účetně předstíral, že společnost N. C., s. r. o., provedení těchto činností zabezpečila prostřednictvím svých dalších subdodavatelů, a záměrně zařadil pod pomocné a související služby i takové faktury od dalších dodavatelů, vystavené společností N. C., s. r. o., jako objednateli, které se zakázkou předsednictví ČR v Radě EU vůbec nesouvisely, neboť takovéto činnosti Úřadem vlády ČR nebyly vůbec objednány, takovéto faktury pod jinými souhrnnými položkami přefakturoval společnosti P., spol. s r. o. Navíc obžalovaný Ing. L. V. jako místopředseda představenstva A. I., a. s., zadal

společnosti E., s. r. o., provést projekt pod pracovním názvem A. Y. a po dohodě s obžalovaným V. M. byla jako objednatel namísto společnosti A. I., a. s., účetně uváděna a vykazována společnost N. C., s. r. o., za účelem tímto způsobem předstírat, že projekt A. Y. souvisí s prováděním zajišťovacích služeb na akcích pro zajištění předsednictví EU, aby tak úhrada za provedení tohoto projektu v celkové výši 8 246 700 Kč mohla být vylákána a neoprávněně financována z prostředků Úřadu vlády ČR. V důsledku jednání těchto obžalovaných byla uhrazena za pomocné a související služby vykazované na subdodavatele, společnost N. C., s. r. o., částka v celkové výši nejméně 388 356 677,57 Kč, a to za takové činnosti, které ve skutečnosti vůbec nebyly provedeny, nebo za činnosti, které se zakázky předsednictví ČR v Radě EU vůbec netýkaly, čímž tak byla České republice, zastoupené organizační složkou, Úřadem vlády ČR, způsobena celková škoda ve výši nejméně 388 356 677,57 Kč, na jejímž způsobení se podíleli obžalovaní J. V. a V. M. v celé této výši a obžalovaný Ing. L. V. ve výši nejméně 8 246 700 Kč. Tímto jednáním měli obžalovaní J. V., V. M. a Ing. L. V. spáchat zločin podvodu podle § 209 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku. Obžalovaní J. V., V. M., Ing. L. V., Ing. V. Č., R. M., Ing. M. P., Ing. I. K., R. P. a P. G. s vylákanými finančními prostředky následně činili dispozice spočívající zejména v převádění těchto finančních prostředků na další subjekty, vybírání těchto prostředků v hotovosti a vytváření faktur s fiktivním plněním či jiných simulovaných dokladů, které měly navodit zdání, že se jedná o běžné převody finančních prostředků v rámci subdodavatelských vztahů za řádně poskytnuté dodávky, ačkoli ve skutečnosti se jednalo o převody finančních prostředků nabytých podvodnou trestnou činností. Obžalovaný Ing. L. V. si takto nechal zaslat 134 732 552 Kč a obžalovaný Ing. I. K. takto přijal 80 986 799 Kč. Tím měli spáchat zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b), odst. 4 písm. b), c) tr. zákoníku. Hlavní líčení v této věci je nařízeno na více jednacích dnů v listopadu a v prosinci 2014.

7. Poškozená Česká republika, jednající organizační složkou, Úřadem vlády České republiky, poté, co uplatnila vůči obžalovanému J. V. nárok na náhradu škody ve výši 388 356 677,57 Kč (s úrokem z prodlení), podala dne 18. 3. 2014 návrh na zajištění svého nároku na náhradu škody na majetku obžalovaného J. V.

8. Podle § 47 odst. 1, 2 tr. ř. je-li důvodná obava, že uspokojení nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem bude mařeno nebo ztěžováno, lze nárok až do pravděpodobné výše škody nebo nemajetkové újmy nebo až do pravděpodobného rozsahu bezdůvodného obohacení zajistit na majetku obviněného. O zajištění rozhoduje soud na návrh státního zástupce nebo poškozeného.

9. Stěžejní stížnostní námitky se týkají důvodnosti obavy z maření nebo ztěžování uspokojení nároku poškozeného. Přisvědčit jim však nelze. Jestliže obžalovaný J. V. byl vlastníkem 4/5 obchodního podílu společnosti P., spol. s r.o., zatímco jeho manželka M. V. vlastnila obchodní podíl ve výši 1/5, a smlouvou o převodu obchodních podílů ze dne 8. 11. 2013 převedli manželé V. své obchodní podíly na nabyvatele společnost A. M., a. s., tak z tohoto jednání je skutečně možné dovozovat odůvodněnou možnost, že šlo o jednání směřující (také) ke ztížení uspokojení nároku poškozeného na náhradu škody a obava, že by mohlo dojít k dalším obdobným dispozicím s majetkem obžalovaného, které by mohly vést k maření nebo ztěžování uspokojení nároku poškozeného, je důvodná, a to tím spíše s přihlédnutím k povaze trestné činnosti, která je obžalovaným kladena za vinu. Tvrzení stěžovatele o důvodech proběhlé transakce zůstávají jen jeho tvrzeními a nemohou na uvedeném závěru nic změnit. Kromě toho lze v této souvislosti například uvést, že obžalovaný J. V. ukončil smlouvu o penzijním připojištění se státním příspěvkem u KB Penzijní společnosti a na jeho žádost mu bylo dne 31. 12. 2013 (tedy po podání obžaloby) vyplaceno 212 761 Kč.

10. Ačkoli se soud prvního stupně tou otázkou výslovně nezabýval, je třeba říci, že vzhledem k výši uplatněného nároku na náhradu škody, který vychází z obžaloby, nevznikají jakékoli pochybnosti, že by rozsah majetku zajištěného obžalovanému J. V. byl neúměrný tomuto nároku. Nepřípadná je argumentace stěžovatele, který naznačuje nedostatečnost důkazů k uznání jeho viny, a tím i

nepravděpodobnost přiznání nároku na náhradu škody. Tato otázka může být řešena v současném stadiu trestního řízení pouze v rovině důvodnosti podezření, že se obžalovaný stíhané trestné činnosti dopustil, a tato důvodnost vyplývá již z podané obžaloby a nařízení hlavního líčení soudem.

11. Zajištěny nebyly věci, které nelze podle občanskoprávních předpisů postihnout výkonem soudního rozhodnutí, respektive věci uvedené v § 47 odst. 5 tr. ř.

12. Pokud jde o otázku rozsahu zajištěných věcí z hlediska zákonné podmínky, aby byly zajištěny pouze věci z majetku obžalovaného, je třeba odmítnout námitky stěžovatelů, že došlo k zajištění i majetku ve výlučném vlastnictví stěžovatelky (manželky obžalovaného). Tato námitka byla vznesena ve vztahu k bankovním účtům, případně pojistným smlouvám vedeným na jmenovanou (položky 24., 25., 26. a 29. napadeného usnesení), dále se ve sdělení obžalovaného na č. l. 2332-2333 uvádí, že dvě motorová vozidla uvedená pod body 15. a 16. a akcie uvedené pod body 19. a 20. napadeného usnesení patří manželce obžalovaného. Tato tvrzení nebyla nijak doložena a s ohledem na charakter věcí lze prozatím vycházet z předpokladu, že jde o majetek patřící do společného jmění manželů. Trestní řád ostatně v ustanovení § 47 odst. 8 stanoví, že práva třetích osob k zajištěnému majetku lze uplatnit podle zvláštního právního předpisu (tj. v podstatě podle občanského soudního řádu).

13. Nicméně soudu prvního stupně lze vytknout, že se nezabýval jednotlivými zajišťovanými věcmi z hlediska vlastnických vztahů a k této otázce pouze uvedl, že nárok poškozeného zajistil na veškerém majetku obžalovaného, který zjistil (nevedl např. ani odkazy na příslušné listiny apod.). Vrchnímu soudu se však podařilo z obsahu spisu, případně z veřejných databází ohledně převážné většiny zajišťovaných věcí podrobným způsobem ověřit odůvodněnost závěru, že jde o věci v majetku obžalovaného, popřípadě ve společném jmění obžalovaného a jeho manželky. Nepodařilo se to pouze ohledně bankovního účtu vedeného F. bankou (bod 27. napadeného usnesení), o němž obžalovaný tvrdí, že neví, komu patří (č. l. 23333). Proto byla tato položka při novém rozhodování Vrchního soudu vypuštěna.

14. Zásadního pochybení se pak Městský soud při posuzování podmínky majetku obžalovaného dopustil při posuzování spoluvlastnictví. Správně sice vyšel z toho, že zajištění nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem spáchaným jedním z manželů za trvání manželství je možné i na majetku patřícím do společného jmění manželů (č. [23/1978](#) Sb. rozh. tr.), nesprávně však aplikoval další ustálenou judikaturu (rozhodnutí č. [43/1977](#) Sb. rozh. tr.) stanovící pravidlo, že zajištění nároku poškozeného podle § 47 tr. ř. je možné i na majetku, jehož je obviněný podílovým spoluvlastníkem. To je sice v takto obecné rovině správné konstatování, avšak nelze z něho dovozovat, že je možné i zajištění majetku dalších podílových spoluvlastníků neboli zajištění dalších spoluvlastnických podílů jiných osob na dané věci. Tím by docházelo k neodůvodněným zásahům do práv těchto jiných osob. Zajistit lze pouze spoluvlastnický podíl obviněného, což je ostatně výslovně uvedeno i v odůvodnění zmíněného rozhodnutí č. [43/1977](#) Sb. rozh. tr. Proto je důvodná stížnostní námitka ohledně zajištění celých nemovitostí uvedených pod body 1.-3. V tomto směru nemohlo napadené usnesení obstát a bylo třeba po jeho zrušení nově rozhodnout pouze o zajištění spoluvlastnických podílů obžalovaného k nemovitostem pod body 1.-3. (to se přirozeně nevztahuje na ostatní nemovitosti uvedené pod body 4.-14. napadeného usnesení, které se nacházejí ve společném jmění manželů).

15. Z důvodů výše uvedených Vrchní soud v Praze napadené usnesení podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil a nově rozhodl tak, jak ve výroku uvedeno, s tím, že ve výrocih pod body II. a III. rozhodl shodně jako soud prvního stupně v napadeném usnesení, jak to přímo ukládá zákon v ustanovení § 47 odst. 4 tr. ř.